

програмування у новому, європейському розрізі – із дотриманням принципів міжнародного права у сфері природокористування. Принцип сталого розвитку як загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їхню потребу в безпечному і здоровому довкіллі, отримав закріплення у законодавстві України – Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р., який визначив довгострокові пріоритети екологічної політики України щодо окремих природних об'єктів, а також інструменти реалізації такої політики. Також принципи сталого розвитку та басейнового управління втілено у нормах Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» від 24.05.2012 року.

У науці екологічного та природноресурсового права також було вперше закріплено у 2005 році поняття та правове регулювання інституту «нематеріалізованих природних ресурсів»[1], що стало відображенням основних пріоритетів глобальної екополітики у період з 1992 року і по сьогодні; закріплення «права відходів» [2], інших важливих сучасних складових та напрямків екологічного та природноресурсового права [3-5].

Як висновок, варто зазначити, що необхідно видається активізація діяльності відповідних органів державної та виконавчої влади щодо законодавчого, інформаційного та технічного забезпечення інтеграції екологічної складової в галузеві політики; активізація діяльності неурядових громадських організацій шляхом впровадження екологічної освіти та просвіти; забезпечення на практиці реальних механізмів інформування населення й впровадження принципів і положень Директив ЄС та Орхуської конвенції; створення умов для політичної пріоритетності вирішення екологічних проблем, економічної відповідальності бізнесу і промисловості за задану екологічну шкоду та вжиття інших заходів для покращення екологічної ситуації в Україні.

Література

1. Каракаш І.І. Природоресурсове право України. Навч. посібник для ВНЗ [Текст]: Істина, 2005. – 376с.
2. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник. – 2-е видання [Текст] : / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Видавництво "Юридична думка", 2005. – 848с.
3. Экологическое право Украины : учебное пособие / [А. В. Анисимова, А. П. Гетьман, В. И. Гордеев и др.]; под ред. проф. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. – Х. : ООО „Одиссей”, 2009. – 464 с.
4. Право довкілля: екологічне право. Навчальний посібник для ВНЗ [Текст] : / Пилипенко П.Д., Федорович І.В., Ващишин М.Я. [та ін] ; за ред. П.Д.Пилпенка. – К. : ІнЮре, 2010. - 401 с.
5. Костицький В.В. Екологічне право України [Текст] : Підручник, - Дрогобич: Коло, 2012. – 360с.

Саннікова М.В.,

науковий співробітник

НДІ Державного будівництва та місцевого самоврядування

НАПрН України

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

В умовах динамічного розвитку вітчизняної правової системи особливого значення набуває удосконалення механізмів правового регулювання, створення умов для покращення діяльності інститутів громадянського суспільства та демократії, що обумовлюється також

намаганням України увійти до Європейського правового простору. В зв'язку з цими процесами визріває необхідність оновлення системи джерел права та форм їх зовнішнього вираження, покращення правотворчої, у тому числі законотворчої, діяльності. Ускладнення системи суспільних відносин і правової дійсності в цілому потребує досконалих правових рішень, прописаних у джерелах права і покликаних розв'язати нові проблеми, що постають перед суспільством. Все частіше особливо гостро назрівають завдання щодо підвищення якості механізму правового регулювання суспільних відносин, його соціальної обумовленості і, відповідно, ефективності.

Особливої уваги окреслені теоретико-правові проблеми заслуговують в контексті розвитку окремих галузей права та законодавства, оскільки їх предмет правового регулювання становить особливий суспільний інтерес, а наявність прогалин та колізій законодавства спричинює публічний характер шкоди, яка беззаперечно завдається суспільним відносинам. До таких пріоритетних галузей належить екологічне право, з приводу систематизації якого наукові дискусії точаться тривалий час.

В сучасній науковій літературі панує думка щодо неможливості урегулювання екологічних правовідносин нормами закону. В зв'язку з цим висловлюються пропозиції кодифікації чинного законодавства, результатом якого має стати прийняття Екологічного кодексу України або іншого систематизованого акту законодавства. Зазначений шлях розвитку системи джерел сучасного екологічного права уявляється недоцільним. Для обґрунтування наведеної тези варто звернути увагу на такі фактори.

Так, в основі якісного нормотворення та правозастосування лежать, насамперед, способи (шляхи) формування права, які закладають засади його ефективності. Держава визначає свою законодавчу політику через призму об'єктивних закономірностей розвитку суспільства, врахування можливостей законодавчого впливу на такий розвиток для досягнення певної мети власне самого процесу регулювання суспільних відносин та враховує фактори, що ілюструють можливість сприйняття правовою системою зазначеного законодавчого впливу.

Важливим фактором удосконалення системи джерел права України є те, що форму їх зовнішнього виразу мають визначати ті відносини, які підлягають врегулюванню. І це принципово, адже від їх сутності і ролі в житті суспільства залежить режим правового регулювання, котрий має обрати держава і сформулювати за допомогою норм права відповідного законодавчого акту. Варто зауважити, що процес виявлення кола тих суспільних відносин, які потребують урегулювання, має носити постійний і обґрунтований характер, спиратись на чіткий та відточений механізм, що дасть змогу своєчасно та правильно виявляти такі суспільні відносини, аналізувати інформацію щодо ефективності їх законодавчого регулювання і виявляти проблеми правозастосування.

Юридична природа екологічних правовідносин є надзвичайно складною, оскільки не дивлячись на єдність загальних засад та принципів природокористування, механізми правового регулювання використання окремих природних ресурсів суттєво різняться. З одного боку, це пояснюється різноманітністю власне самих природних ресурсів, що має своїм наслідком різноманітність їх правових режимів. З іншого, необхідністю охорони конкретних об'єктів природи з боку держави, що, знову ж таки, потребує розробки специфічних юридичних механізмів.

В зв'язку з цим уявляється сумнівним можливість об'єднання в одному кодифікованому акті і загальних засад механізмів правового регулювання екологічних правовідносин, і безпосередньо самих цих механізмів. Уявляється абсолютно виправданим існування чинних кодифікованих актів, направлених на врегулювання окремих груп екологічних правовідносин залежно від предмету природокористування. Разом з тим вбачається за необхідне розробити комплексний загальний законодавчий акт, який містив би у собі загальні засади та принципи регулювання екологічних відносин в цілому та став би юридичною базою для заданих вище кодексів. З одного боку, це б відповідало вимогам нормотворчої техніки, оскільки виключило б дублювання фактично однакових положень різними джерелами права, а з іншого – впорядкувало б ієрархію джерел екологічного права України.